

Posudek bakalářské práce

Název práce: Hegel a Pippin – Přehodnocení konce umění

Autor: práce: Štěpán Květ

Bakalářská práce kolegy Štěpána Květa je velice zajímavým textem. Jeho autor v něm tvořivě a samostatně promýšlí často probírané téma, kterým je Hegelova teze o minulém rázu umění. Tato teze je nejprve zasazena do kontextu Hegelovy filozofie a estetiky. Samotnou tezi o minulém rázu umění pak kolega Květ v její explicitně formulované podobě nepřijímá a poukazuje na to, že tato explicitní podoba neodráží bezesbytku Hegelovy intence. Kolega Květ zpochybňuje přijatelnost Hegelových vyjádření, která poukazují k tomu, že umění se v době, v níž na hrotu vývoje ducha už stojí náboženství, může představovat jen zdroj potěšení, které pochází z neustálých formálních variací, k nimž se umění v takové situaci přiklání. Poukazuje na to, že Hegelova teze neobstojí zejména, když ji konfrontujeme s charakterem moderního umění. Štěpán Květ v této souvislosti zdůrazňuje v Hegelových úvahách o umění aspekt vztahu subjektu se společností a zaměřuje se na vztah tohoto motivu k charakteru moderního umění, přesněji řečeno k jeho rozpornosti. To autora bakalářské práce přibližuje k rozboru názoru Roberta Pippina o rozpornosti moderního umění, která má především charakter rozpornosti společenské. Kolega Květ na s. 38 své práce připomíná v této souvislosti Pippinův názor, že skutečný konec umění nastane „v takové fázi vývoje, kdy překoná potřebu znázorňovat své vnitřní společenské rozpory ve formě umění“.

Téma rozporu však ze společenské roviny převádí autor bakalářské práce na rovinu logickou a takovým způsobem se odpoutává – jak se uvádí na s. 50 – od Pippinovy „sociologizující historické perspektivy“ a může se pokusit o samostatné vysvětlení povahy moderního umění, tedy právě umění, které je z hlediska Hegelovy teze uměním po svém konci. Z Květova hlediska nese moderní umění rysy „usmíření“, tedy rysy přijetí toho, co je problematické a rozporuplné. Takovým způsobem kolega Květ interpretuje význam umění „po konci umění“, to znamená význam, který umění získává v období své autonomie, která vyplývá ze sebevztahu. Tuto autonomii umění osvětluje kolega Květ za pomoci Hegelova pojetí nekonečného soudu, tedy soudu, který zpochybňuje veškeré předpoklady, které jsou využívány v pozitivních a negativních soudech. Kolega Květ tedy, jak se mi zdá, poukazuje na to, že Hegel samotný takovou pozici umění po jeho konci naznačuje, ale už není schopen

se takovou pozicí zabývat. Interpretace autora bakalářské práce se tedy jeví jako pokus o prohloubení či specifická radikalizace Hegelových úvah o umění po konci umění.

Nelze samozřejmě říci, že by interpretace kolegy Květa byla ve všech směrech zcela jasná a dovedená do takových důsledků, které by zřetelně ukázaly její místo v kontextu rozsáhlých Hegelových úvah. Není například důraz na společenský či interpersonální aspekt Hegelova pojetí umění, které je zvláštní duchovní formací zjevování pravdy v metafyzickém smyslu, v bakalářské práci poněkud přetíženo? Neodpoutává se v rozboru některých motivů Hegelova myšlení kolegy Květ od Hegelových intencí příliš? Je skutečně možné Hegelovi přisuzovat pojetí, že „ideálně zpětně zabarvuje celý dosavadní proces vzniku“ umění, jak se říká na s. 28? A v jakém vztahu je nakonec Pippiova teze o znázornění rozporu společenských struktur v moderním umění ke Květově snaze o hegelovské vysvětlení sebereflexivní povahy moderního umění? Lze tedy v práci příslušnost k Pippinovým úvahám skutečně udržet? Nebo obecněji, má se nesourodost moderních uměleckých výtvarů chápat jako společenská, nebo jako umělecká, jako obsahová, nebo jako formální, nebo v nějakém smyslu oběma způsoby?

To jsou už však samozřejmě otázky, na které nelze v bakalářské práci plně zodpovědět. Už tak velice rozsáhlá, podrobně zpracovaná a velmi poučená bakalářská práce by se stala prací jiné kategorie. Chci zdůraznit, že předložená bakalářská práce kolegy Květa je nepochybně prací samostatně promyšlenou, podnětnou, vyspělou a pečlivě zpracovanou (z formálního hlediska jen upozorňuji na pasáž ze s. 49, která je v textu nedopatřením uvedena dvakrát). Jednoznačně tedy tuto práci doporučuji k obhajobě a její úroveň hodnotím stupněm výborně.

V Praze dne 29. 8. 2024

doc. Miloš Ševčík, Ph.D.